

Գ. Օ. ՆԵԼ.

ՃԼԻԹՏԼԻ ՏԼՊԼԹԻԼ

ԸՏԻՏ 5

1855

1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԷՐԵՎԱՆԻ ՈՒ ԹԻՐՊԵԼՆԻՆԻ ԸՅԵՍԸ

ՅՈՒՆԻՄԱՆՈՒՄԻՆ օլ պիր քրմապետե ետզտրղը
ֆերմանըն մեֆհումու պու տուր : Պէն տեր սենին աւ-
րայեթինի վե լիյազաթընը պիլմեմիլե պու մեմեհաի սա-
նա թեվճիս վե իհալե էթտիմ քի՝ տէյիլ սալթ շէհիրլէր-
տե . իլա քէօյլերտե տախի ախերլէրինի թերպիե իթ-
մէյէ նուֆուս քէսպ էթմիշ օլասըն : Պէն , քի ալլահ-
լարըն հիմմէթիլէ՝ տէյիլ պէնիմ լիյազաթըմ իչիւն ,
իլա օլ մեմուրիէթէ լայրգ օլայըմ տէյու պէօյիւք քըր-
մապետ իւնվանընն նայիլ օլմուշում , վէ տայիմ պու-
նուն իչիւն ալլահլորա տուա էտերիմ , սենինիլէ եէք-
տիլ օլուպ պու մատտէնին հագգընա չալըշաճաղ ըմ :
Պուշու սեօյէտիքտէն սօնրա Յուլիանոս՝ պաշար էր-
քեան ու թերպիե ուսուլլէրի զըմընտա նասիհաթլուր
վէրմէյէ . քրմապետլէրին վաճիպէի զիմմէթինտէն տիր
տէր հէր տայիմ ալլահլարըն հաւ զուրուշտա տուրու .

յորլար կիպի աղիմ թէմիզիքտէ գալմագ, վէ տէյիլ քի սալթ եագըղզսըղ հարաթէթլէրտէն պէրի օլմագ, իլա մինասիպէթսիզ սէօհպէթլէր տախի աղզընտան չըգարմամագ վէ տիյնէմէմէք: Ետէպսիզ շագալարը վէ փիս լագըրտըլարը աղըզլարընտան վէ գուլագլարըն տան ուզագ թուլթմալը քըրլար: Երբիլըգոս վէ Հիպ պոնաքս վէ պուկըլար միսիլիւ էդի, քօմէտիաճըլարըն շիրէրինի օգուլմալը տէյիլէր:

Յուլիանոսուն մերամը օ' տուր քի՝ ֆէյյոսօֆուզ իլմինէ մէշղուլ օլսուկար, վէ տիւրթիւ տիւրլիւ փէյլէսօֆուզլարըն իչինտէն՝ ալաճլարը խալիզ իւլ ալէմ սայրպ օնլար հագգընա լայըզը վէճհի իւզրէ միւպա հէսէ էտէյլէրի միւթէնա թուլթար, մէսէլա Պիւթա գորասը, Պղատոնու, Երիստոտէլի, վէ Լուլանիստան ֆէյլէսօֆլարըն Սողյիկեան տէնիլէն սընըփընը, չիւն պուկըլարըն թալիմաթը հէր նէ գատար պոդէն գուսուրլարը վար ըտը իսէ տէ՝ քրիստոնեալըղա օլ պիր ֆէյլէ բօֆլարըն թալիմաթընտան զէյատէճէ եագըն ըտը, վէ Յուլիանոս ֆէյլէսօֆլուղա աշնա ըտը իսէ տէ՝ պուկըլարըն գուսուրուկունու աննայաճագ տէրէճէլէրտէ օլմատըղը քէնտի եաղտըղընտան վէ հագգընա նազլ օլունան հալլէրտէն մալիւմ օլմուշ տուր: Եպիկուրեան վէ Պիւռոնեան տէնիլէն ֆէյլէսօֆլարըն քիթապընը օգուլմալը

1 Պու իսմինի վերտիյի շալիլէր՝ տիյնէյէնլէրէ խօշ հէօրիւնիւպ աֆէրին իչիթմէք իչիւն հագտըղլարընըն թէմիզիլինէ պագմայրպ՝ եաղտըղլարը ճաճիլ օգուլաճաղը տէյիլիտի, վէ քեամիլէր օգուլմաղա թիթսինիլէր իտի: Վ օրէնդին եափտըղը շիրէրտէ տախի պուկուն կիպիլէր վարտըլար:

մէն էտիպ՝ պու միսիլիւ միւհիւտիւերին եպտուղա-
բընըն չօղու թէլէթ օլմաոր ալաշլարըն հիմմէթինին
պէրէքէթի տիր տեր : Թիւվարիս շէքլնտէ եպիւրմըշ
տիւզմէ հիքիայէլէր օգուճասընը տախի , տէլ խու-
սուս՝ աշլ ու շէհիթ իւզէրինէ պինա օլունանլարը
եասագ էտիպ՝ պուշլարըն եերինէ՝ սահիհ օլմուշլարըն
նազլինի օգուճագ սըմարլատը : Պու տիւզմէ հիքիայէ-
լէր՝ շիմտի հէրքէտին էլինտէ էյլէնճէ տէյիւ կէզէն՝ վէ
Լուրդա լիսանլարընճա ոօման տէնիլէն քիթապլար տըր-
լար : Պու միգիլիւ թէլիթաթլար իչինտէ թէմիզ վէ
հիստէ սլընճադ հիքիայէլէր պուլունուր իսէ տէ՝ էք-
սէրիսի Հուլիանոսուն տախլ ու զէմմ էթտիյի զէմին
իւզրէ ինշա օլունմուշ օլտուզունտան , պիր պուլթի-
քէսթ փատիշահըն պուլթիւրէսթ քըմապետէրէ օգու-
ճաղա իզին վէրմէտիյի միսիլիւ քիթապլարը օգույան
քըրստանիայ սընըթընըն իչինտէ չօղճա պուլունմասը :
վէ հաշնա պաղը պէօյլէ շէյլէր միւճէտտէտէն եպի-
մագ իչին զիհին եօրան վէ գալէմ աշընտըրան վէ վա-
զըթ զայլ էտէն քիմսէլէր օլմասը՝ վագթըմըզա լուսա-
թիւ իւնվանըն վէրմէլէ փէք եագըշըզ ալտըմագ-
լար : Թիւմիզ ոօմանլար տախի վար . լաքին պուշլարը
այլըտ էթմէլէ միւզթէտիր քիմլէր վար , վէ գաշ քի-
շի չըզարլար : Պիր ոօմանտա աշգա տայիր նազլիէթ օլ-
մաղը քի օգույան էյլէնսին տէրլէր . լաքին մատտէ եա-
լունըզ էյլէնթէտէ տէյիւ , էյլէնթէ տախի լազըմ՝
վէ զիյատէ լազըմը էյլէնթէ տիր : Պէօյլէ քիթապ օ-
գույանլար էլէր էվատ սահիյի իսէլէր՝ օգուտուղա-
րըն էվատլարը տա օգուճասըն տէյիւ քիլիտ աթընա
աագլամալարըյա թաստիզ էտերլէր քի պէօյլէ հիքի-
յիլէր օգույանըն ախլագը ֆէգալաշը . անճագ քէն .

տի հազարորնա շիւղհէլերի եօգ, ամէշէ տախի ախւշ-
սէք եանմայրդ զանն էտէրլեր: Ալլահ վէրէ թահմիլէ-
րի սահիճ օլա, լաքին հէփսի իջիւն ու մմամ: Յուլիա-
նոս պէօյլէ քիթապլարը օգուժասընը եասագ էթտիյի-
նէ շու սէպէպի վէրիւր քի՝ ինսանըն խրոս ու շէհլէ-
թինի օյանտորըլար, գանընը հիտտէթլէնտիրիլեր: Ե-
ֆէնտիմիզ էմր պուլուրմուշ քի՝ ֆէնա ֆիքրիլէ պագ-
մագ՝ թէքմիլ կիւնահըլա միւսալի տիր: Աշգ իւզէրի-
նէ պինա օլմուշ հիքնայէլէրի օգուժագ պուճտան տա-
խի ֆէնա տըր, չիւկքի եալընըղ պագըշըլա օյանմայան
ֆիքրիլէրի պու կիպի օգուժալար օյանտորըր: Ալլա
տիլէք պուճուճ իւզէրինէ սէօյլէմէնին սըրասը տէյիլ ի-
տի իսէ տէ՝ Յուլիանոս պիզի մէճպուր էթտի, կիւճէ-
նէնլէր աֆվ էթտիլէր:

Ալլահարըն խըզմէթինէ թային օլունմուշ քիմնէլէ-
րէ հէր տիւրլիւ քիթապ օգուժագ եագըշմագ տէր:
սալթ ֆիքրիլէրինի թէմիզէյէճէք քիթապլար օգուժալը
տըրլար: Ալլահարըն մէտհինի հափի եափրլմըշ շիրլերի
վէ խուսուսա՝ պութիսանէլէրտէ օգուճասը ատէթ օ-
լունմուշըլարը մէշք էթմէլի տիրլեր: Կէրէք մախֆիճէ՝
կէրէք ճէմաթըլա, տայմա տուա էթմիլէր, գապի-
լի վարըսա՝ կիւնտէ իւշ տէֆա, հի՛շ տէյիլ իսէ՝ իքի
տէֆա տուա էթմէք էմր էտէր: պիր սապահըլա, պիր
տէ ախշամ իւստիւ: Պու թէնպիճ պութիֆէրէսթլէք
ուսուլինտէն քիւլլիէն խարիճ օլմասըլա քրիտոննալըգ-
տան չալընթը օլտուղու աշիքեսը տըր: Կէրչի պութ-
փէրէսթլէքտէ տուա էթմէք եօգ աէյիլ խտի, հաթտա
ֆէյլէսօֆլարըն պիրիտի տուայը ալլահարը կէօքտէն
աշալը էնտիրմէյէ եախուտ տուա էտէնի կէօյէ չըգար-
մաղա գատըր պիր ալթուճ զէնճիրէ թէշպիճ էթմիլ

տիր. լաքին հէր կիւն անշամ սապահ տուա էթմէք
թէնպիհի Լաքենտիմիդին տիր. վէ Յուլիանոս տա օն
տան արպ քրմապետէ եազար: Պուծփերէսթլէր եա
լընըզ արաշարընտան պիր միւրաճաւթլարը օլտուղուն
տա՝ եախուտ պաշարը տարա օրգըլտըղընտա տուայէ
սէրիրտիրէր իտի:

Թէնպիհի հտէր Յուլիանոս, քի գատիմտէն պերու
մագպուլէ թուլթուլան ատէթլէր թէրք օլունմայա.
Ֆարզ օլան թաշիրաթլար (եայդանմագ միսիրլիւ թա
րիքլէրիլէ քէնտի վիճուտլէրինի թէմիզ թուլթմագ) իճ
րա օլունա. ալէլ խուսուս՝ իպատէթէ մէշղուլ օլտճագ
կիւնլէրին անշամընտան քէնտիլէրինի թէմիզ թուլթա
լար: Խըզմէթէ թային օլտուղլարը գատար վագըթ՝
պուլթանէտէն ասլա տիշարը չըգմայալար վէ էվլէրինէ
կիթմէյէլէր. վէ պու թային վագըթ Զոմանըն էպի
ատէթի միւլիւպինճէ օթուղ կիւն իտի: Ֆադաթ պու
թէնպիհիէրաէ տըզգաթ էտէճէք շու փարչա վար տըր
քի, Յուլիանոս քրիստոնեալարըն վէ պուծփերէսթլէ
րին անպեագընը պիրպիրիյլէ ըուպար էտիպ, հէր հան
կը էյլիյի քրիստոնեալարտա կէօրիւր վէ պուծփերէսթ
լէրտէ կէօրմէզ իտի իգէ՝ օնա զիյատէ իգտամ էտէր ի
տի: Մալիւմ տիւր քի շիմտիքի վագըթտա տախի քա
հանալար ժամարար օլաճագլարընտան սիր գաշ կիւն
էվվէլ եաթագլարընը ժամա գալտըրըլար. վէ ժամա
րարըզ հաթթաըն եկեղեցիտէն պըրըլմամագ թէնպիհի
լէրի վար տըր: Պագըլարը պու թէնպիհի պօշ վէ նէվ
լիճատ պիր շէյ զանն էտէրէք միւսաատէ էտէրլէր. վէ
եկեղեցիտէ քահանայ պուլուլմատըղընըն ճանճա ոագա
մէթի չօգ տէֆա կէօրիւլմիշ տիւր: Վէօվպէթլէրինին
իգթիլգասընճա ժամտա պէթլէմէյէ մէճպուր օլուն քա

հանապարհեցաւ թէ թէրինս միւսեմն եթտիքերի հալ-
տէ՝ Յուդիանսս կիպի պիր առեմ օնլարա տաւաճը օ-
լաճադ տրը . վէ Լաթենտոնիլ քէնտի միւսիւղաթլարը-
նը կէօրիւպ քէնտինէ ինանմայանլարն մահչէր կիւնիւն-
տէ թէթտիրի աշորճա օլաճադնը աննաթմազ զըմնը-
տա պուլուրմուշ տուր քի , ‘Նինուէ ահալիսի Յովնա-
նըն վաղըիւէ թէօվլէյէ կէյտիքլէրինի պահա էտերէք
պու ճինսիլէ մուրաֆայէ չըգըպ՝ պուկարը թէթտիր է-
տէճէթտիրլէր (Մատթ. ԺԲ. 41) : Տիւշիւնիլի քի պիր
առեմին եկեղեցի էմրինէ գարշը գապահաթընը Յու-
լիանոս կիպի տինսիլ վէ մարթատ պիր քիմնէ թէթտիր
էտէճէք օլուրսա՝ օնուս ճէղատը նէ կէօնէ օլուր : Յու-
լիանոս քէնտի վազթընըն պութէրէսթլէրինին թանգի-
մի իշիւն քրիստոնէպարը էօրնէք թութար : շիմոի պա-
ղաքիստոնէպարը վէ քրիստոնէպարն տա ուլուսու ուղ-
տէյէնլէրին ֆարիգէի միւրքիէթլէրինի խաթըրլարնա
տիւշիւրմէք իշիւն Յուլիանոսն թէյպիճի սէպէպ վէ-
րէպլէիյօք : Ֆրագաթ կանոն վէ նկըմ տայմա քրիստոն-
նէպըզն քրը . վէ պուսու թութմայան քրիստոնէպ-
սանտըղընտա պօյ պօյ բուպալարը օլուպ քէկտիսի սօ-
գաղլարտա չըպլադ կէզէն տիվանէյէ պէնգէր . արգա-
սընտա բուպարը եօզ տէյիւ սանտըգըտքի բու պար ին-
քիաղ օլուրմադ . վարիթէն նէ իշիւն քրիստոնէպարընը
քէնտիսինէ սօրմալը :

Յուդիանոս մեզքիւր ֆերմանընտա էմր էթմիլ քի՝
պութխանէ խառնմէլէրի նէ գատար վաղըթ քի քէնտի
նէօվլէթլէրի իճապընտան պութխանէտէ գալպճադլար
բսա՝ տայիմ խղմէթլէրինի լայըզընճա իճրա էթմէրին
իւզէրինէ տիւշիւնէճէք տիրլէր . էպլէրինէ եախուպ չար-
շոյա փազարա եախուպ հաքիմ վէ զապիթ էանընա կիթ-

մէջէն տիրէր . վէ խղճութի վարժի կէտիսինտէ քէնտի ախէր իշին կիթմէղէ րուխտաթը օլուպ' նէօվ պէթտէ օլան Ներինէ կէչէնէ տիր : Վէ քէնտիսինտէօվ պէթտէն չըգտըգտան սօնրա տօթլարըլա կէօրիւշմէղէ , հախուտ զիյաֆէթլէրէ տախի կիտէ պիլիւր , ան ճագ զիյաֆէթտէ եագըրըգտըլ չալըն վէ մէտտա՜ վէ հայալպազ վէ հօգդապազ միսիլիւ կյլէնճէլէր օլմամալը : Զարըլա փաղարա կիտէ պիլիւր , լաքին սէյրէք : Հաքիմ ու զապիթ եանընա կիթմէսի տախի մէն օլուն մուշ տէյիլ տիր . լաքին ֆագըր պիչարէլէրէ իմտաօտէ եէթիլմէք իգթիզա էտէր իսէ : Խսթիխտամը վադլըն տա վէ պութխանէտէ աղըր վէ սալթանաթլը րուպալար կիյինմէլի տիր . ֆագաթ տիշարը չըգտըղընտօ րուպալար պայաղը օլմալը , ալա՜հն հիւրմէթի իշին քէնտինէ վէրլէն սալթանաթլը քէնտիսինէ մախսուս զանն էտիպ' օնտան ղուրուրիէթէ սէպէպ թէտորիք էթմէլի տէյիլ : Պաղը եկիղլիցի թանգիմինէ չըգըլան զաթլար' եկիղլիցիտէ քահանալարըն կիյինտիլի միւշէրէֆ զգեստէրին' Ալա՜հն հիւրմէթի իշին խղճութլէրէ մախսուս օլտուղընու ֆէրգ էթմէյիպ միանիլ պէթմիգ միւհաղալարըն վէ ճէհալէթլէրինի աննատըլար : Պիր քիմսէ պիր միւթէպէր ատէմին եանընա կիթտիյինտէ հէր նէ գատար ֆագըր իսէ' կէյտիլի րուպայէ էլտէն կէյտիլի գատար նիզամ վէրիւր . էֆէր դօլալըլը վար իսէ' հէր կիւնքիւ եախուտ էվիտէրի կէյտիլի րուպալըլա օնուն հուզուրունա չըգմաղ . են' նի վէ միւշէրէֆ կիյինմէյի' հուզուրունա չըգաճագ զաթէ րայէթ սայար : Ենի նիղամճըլարըն զըսօս միւհաղալարնճա' եկիղլիցիտէ Ալա՜հն հուզուրունա չըգմագտա պէյլէ պիր րայէթ նիշանէսի իգթիլաթըլ

կէօրիւնիւյօր : Հալ պու քի՝ քրիստոնեայարտա Եկեղեցական գգնստ գուլպնմագ ատէթի զայէթ Էսքի զամանտան օլտուղու Հօւլիանոսուն պու ֆերմանընտան աննաշըլմասըլա . մէգքիւր իրզամճըլար պուհնու տախէթ մէլէրիյէ Էսքի թէվարիլէրէ մալիւմաթ խուսուսունտա ճէհալէթլէրինի աննատըլար :

ՔՐԻՍՏՈՒՆԵՆԼԵՂԸՆ ԵԿԵՂԵՑՊՈՒՄԵՍԸ

Ե

ՅԻՍՈՒՍ Էֆէնտըմիզ գըրզ կիւն միւթէմատի առաքնալար ըսա գալըպ վէ կէօրիւշիւպ՝ կէօյէ ուրուճ էտէճէյի (համարունալ օլաճաղը) վաղըթ առաքնալար սօրսըլար ըտը քի՝ Ելլաճըն հիւքիւմէթինի հէմէն պու կիւնյերտէ Խարաէլ գալմի իւզէրինէ կէթիրէճէք միսին : Էֆէնտիմիզ պուհնա զայէթ աճայիպ պիր ճէվապ վէրտի . Փէտէրուլլաճըն քէնտի հիւքիւմիւնտէ սագլատըղը վաղթ ու սահաթ սիզին պիլէճէղինիզ մէվատէն տէյիլ տիր . անճագ Հոպին սուրը իւզէրինիզէ կէլտիղինտէ գուվլէթ ալըպ , Երուսաղէմտէ վէ ճէմի Եէհաճալտանտա վէ Սամարիտա վէ տիւննանըն ուճուհատագ պանա շահիտ օլաճագ սընըզ տէտի : Եստուհաճաշընչուն նոր կոտակարան քիթապընտա Ելլաճըն հիւքիւմէթի եախուտ միւլքիթի (արքայութիւն Եստուծոյ) տէմէք իլէ էքսէրի Ելլաճըն եկեղեցիսի աննաշըլըր . չիւն եկեղեցի պիր միւնթէզամ հիւքիւմէթ օլուպ՝ օնա տախիլ օլանլար օնուհն հէմ ազասը հէմ թէպապար :

տըրտար : Պու վեճճ իլէ Բլլահն հիւքիւմէթի Խճրա.
յէլ միլլէթի իւղէրինէ կէլէճէք մի տէյիւ սօրմալարը՝
Խօրայէլ միլլէթի պիղիմ շահատէթիմիզէ իսքեսթ օլուպ
տա՝ պիղիմ էլիմիզ իլէ ինչա օլունաճազ եկեղեցիէ տա-
խիլ օլաճադլար մը տէմէք կիպի իտի : Լշփէնտիմիզ
խաչա չըզմասընտան պիր դաչ կիւն էվվէլ առաքեալ-
լարա տէմիշ իտի . « միւլքիէթ միւճտէսի հէր միլ-
լէթլէրտէ շէհատէթ զըմնընտա պիւթիւն տիւննայէ
վազ օլունուպ՝ պատէհու սօն վազըթ կէլէճէք տիր »
(Սատթ . ԻԴ . 14) : Իհթիմալ տըր քի առաքեալար
օլ վազըթ սէօյլէնէն քէլամը խաթըրլարընա կէթիլիպ՝
պու սիւալ իլէ տիւննանըն սօնու եազըն օլմասընը
տոսիս աննամազ իսթէրլէր իտի : Ֆրադաթ Լշփէնտիմի-
զին վէրտիյի ճէվապըն սնն գըթասընտան իսթիտլալ
էթմէք վաճիպ կէօրիւնիւր՝ քի առաքեալար քէնտի
եօրիկունլուգլարընըն սէմէրէսի նէ՝ օլաճաղընը աննամազ
մէրաւնէտա օլուպ տէմէք իսթէրլէր իտի . սէնին մէ-
զարտան գըլամ էտիպ պիղիմ իլէ պու գատար կիւն
կէօրիւշտիւյիւնիւ պիլտիյիմիզ կիպի նագլ էտիպ՝ պու
հովատիսի գափաթմազ արդու էսէնլէրէ գարշը սա-
պիթ էթմէզ իլէ քէնտիմիզի պէլայէ վէ սըզընթըլա վէ
էօրիւմ թէհլիքէսինէ գօմամըզտան պիր փայտէ կէօրէ
պիլէճէք մի իզ պու կիւնլէրտէ . պիզ պունու վազ
էթտիյիմիզ պիրլէ իշտէնլէրին ճիւմլէսի տէ ինանա-
ճադլար մը . Լշէհուտիլէր պու կիւնէտէք մապէյնէ-
րինտէ թէտաւիւլ էտէն՝ Յիսուսուն թէնի մէզարտան
չալընմըշ հովատիսի եպան՝ վէ գըլամ էթմիշ օլտուզու
սահիհ տիր տէյէճէզլէր մի . վէ պու պէօյլէ օլմաղըլա
պիզ տոխի պէլատէն վէ թէհլիքէտէն էմին օլաճաք մը
ըզ : Հալէա պունլարըն պու փէքրիլէ սիւալէրի քէն-

տիւրերնին դորգագ օլտուղարընա պիր նիշան ըտը . վէ պու անէ տէկին առաքեալարտա պիր ճէսարէթ նիշա- նէսի կէօրիւնմէմիշ օլտուղու պսլատէ սէօյլէտիքէրիմիզ տէն վէ ճէմի աւետարանըն նագուէրինտէն աշխբար օ- լուպ՝ պուելար կիպի քիմնէլէրին ճէմի օրդընթըյա վէ էօրիւմէ տախի կէօրիւս վերէրէք մէմէքէթ զապիթա- նընըն վէ բուռուսայը միլէթին չալ էթտիքէրի հափա- տիսին մուղայիրինի ալէանէն մաքիս իվնտէ սէօյլէմէյէ , վէ պու խուսուտա քէնտիլէրինէ օլան թէնպիհի ած- լա տիյնէմէմէյէ ճէսարէթ էտէճէքէրի՝ ինսան հայինէ նագարէն մէմիւլուն զայրի իքէն՝ Աշֆէնտիմիզին ճէվա- պընտա թաաճիւպէ շոյան մատտէ շու տուր քի՝ պու ճիւմէյի էթմէվէ դուվիլէթ վէ ճէսարէթ ալաճագսընըզ տէր . վէ գուվիլէթէ մալիք օլաճադ վազըմլարընը տա- խի կէօթէրի : Ալ է օկարա գուվիլէթ վերմէք իշին տէմէյ քի՝ սիզին վազընըզը ճիւմէյի տիյնէտիքէրի կի- պի ինանաճաղար : Աշր կէճ ինանաճաղար . ֆագաթ նէ վազըթ օլաճաղը պէլլի աէյիլ տիր տէր : Ալ է պիր ատէմէ զահմէթլի վէ թիհլէքէլի պիր իշ սըմարլայըպ՝ օլ իշին մէրամ իւզրէ պաշա չըգաճաղընը պու միտիլլիւ քէլամլարըլա մէճհուլ պրադմադ օլ իշէ թային էթտի- կի քիմնէյէ իւրէք վէ ճէսարէթ վերմէք տէյիլ տիր : Պու- նուն իշին Աշֆէնտիմիզ վերտիլի ճէվապտան տէյիլ , իլլա առգին սուրբուն օնըսըն իւզէրինէ կէլմէսինտէն օկարըն գուվիլէթ պու լաճաղարընը խապեր վէրտի :

Աշֆէնտիմիզին համաքաճուճունտան օն կիւն սօնրա ֆիլ վազը առաքեալար ալէմին մէմիւլ էթտիլլիտէն զէ- յատէ պիր գուվիլէթէ վէ ճէսարէթէ մալիք օլուպ՝ ալա- նէն ու աշխբարէն Յիսուսուն թէնի զերիզմանտան չալըն- մամիշ օլտուղունու վէ Յիսուս քէնտիսի գերիզմանտան

տրիլիպ չըզմասընը վաղ էթ մեղէ պաշարարւոյ Զայր վա-
գըթ տան պերու. նաա պէյնինտէ չալ վէ շէօհրէթ պու-
մուշ հաւատիսի պօզմաղա պունըարըն էն զաֆիլ մէյտա-
նէ չըզմալարը պիր աղ կեճ գալմըշ վէ մու զայիրի օ-
լան հաւատիս հէր քեսին զիհնինէ քեօքլէշմիշ օլմասըն-
տան՝ պունըարըն սէօզիւնէ ինանըլմանըն կիւճիւլիւնիւ
գալարըրմազ գօլայ շէյ տէյիլ խոի. չիւն օլ եալան հա-
ւատիսին տաղըլմըշ օլտու զունտան մատէ, էօրիւնիւն
թէնի մէզարտան չալնմըշ տէմէք, էօրիւ սաղալմըշ վէ
քէնտիլիզինտէն մէզարտան չըզմըշ տըր տէմէքտէն գօ-
լայ ինանըրըր. պունուէն իչիւն առաքեալարըն սէօյլէտի-
զինին տահիճ օլմասընը նաաա ինանտըրմաղա՝ Ալլահանի
պիր գուտրէթ ըաղըմ ըտը. վէ պու գուտրէթ տէ ֆիլ
վազը իզհար օլունտու :

Լօֆէնտիմիզին խաչա չըզմասընըն, վէ առաքեալ-
արըն տաղըլայ մէյտանտէ կէօրիւնմէմսինին էլլի իւ-
չիւնճիւ կիրակի կիւնիւ՝ առաքեալար վէ Լօֆէնտիմի-
զէ ինանան ախէր պիր դաշ քիմսէլէր քէնտի ճէմաաթ-
կեա հյարընտա պիրիքտէ իքէն էն զաֆիլ կէօքտէն շէ-
տիտ րիւզկեար միսալի պիր սէս զուհր էտիպ՝ ճէմի խա-
նէի տօյաուրտու : Աթէշտէն պէօլիւնմիւշ կիպի տիւ-
լէր տախի կէօրիւնիւլ պիրէր թանէսի հէր պիրինին
իւզէրինէ գօնմասընտան հէփսի տէ Զոգին սուրբուշա
տօլուպ՝ թիւրիւ լիսանլար սէօյլէմէյէ պաշաալար .
նաւըլ քի Զոգին սուրբ օնլարա սէօյլէտիր խոի : Ալ-
լահ թարաֆընտան Մուսէս մարգարէէ օլան թէնպիհ
միւճիւպինճէ՝ օլ կիւնէրտէ Եէհուտիլէրին կիւլ պա-
րամը օլմասը իլէ ճէմի Եէհուտիլէրին Երուսաղէմտէ
պուլունմաար իճապ էտիպ՝ պէլտէի մէզքիւրէտէ չօգ
Եէհուտի վար ըտը. վէ եալնըրը առաքեալարըն պու-

լուսնու զօր խանէ իւզերինէ զուհր եպէն ագիմ ֆուր-
թունա սէսինի իշիթ տիքէրինտէ՝ թապիաթ ատէթին-
տէն տիշարը պէօյլէ պիր հիքմէթէ վուզուֆ օլմազ ի-
շին հէր քէս օրայա սէյիրտիպ՝ առաքնալարըն պիրի
Լիւնանճա, պիրի Լաթինճէ, պիրի Սիւրնանճա, օպի-
րի Ֆարսի եախուտ Լարմէնի լիսանըլա սէօյլէմ լէրինի
իշիթ տիքէրինտէ միւթէ հօյիւր օլտուլար: Սիւճիւզաթ-
լարը ինքեար էթմէյէ ալըշմըշ քիմնէլէր պու ճէմաաթ-
տա էքսիք տէյիլէրիտի. վէ պուշար կէօյա ինճէ ֆի-
քիր թապանըպ՝ վէ օլուր օլմազ շէյէ իսանմայըզ.
պիզ ագըլը վէ լաւաւրէպլ քիմնէլէր իզ տէմք իս-
թէյիպ՝ առաքնալար իշինճ՝ սերխօշ տուլար վէ սաշ-
մա սէօյլէյօրլար տէտիլէր: Լաթին օնու աւաշինմէտի-
լէր քի՝ սերխօշուզ քիշէ տէյիլ քի էվլէտէն աւլա
պիլմէտիյի լիսանը էօյրէտիր, իլա տիլինի տօլաշտրըպ
քէնտի անա լիսանընը տտիսի տօղուտ տօղույա սէօյլէ-
մէյէ զուտրէթ պրադմազ. վէ էկէր լիսան էօյրէնմէնին
եօրու սերխօշուզ ուսա՝ հէր պիր լիսան իշին հօճալար
արայըպ զահմէթլէր չէքմէյէ նէ՝ միւճիպ. պիր մէյիսա-
նէտէ կիտիպ օթուրմալը. զօվայըլա շարապը եանընա
զօմալը, վէ շարապըն թիւքէնմէսինտէ՝ սէֆարէթիա-
նէ թերճիմանըղընա լիյադաթ քէսպ էաէճէք զատար
լիսան էօյրէնմիշ օլմալը ըար. պիր ճիւզի ագըլ օլան
քիմնէ պու միսիլլիւ թիւրահաթ լաֆլար սէօյլէմէյէ
տէյիլ՝ ֆիքրինտէն տախի կէչիրմէյէ ութանմալը տըր:
Լաթին պուշուտ սէօյլէյէլէր Լիւհուտի միլլէթինին միւ-
թէպէրանընտան օլուպ՝ քէնտի իթիպարլարընա վէ նու-
ֆուզլարընա կիւվէնէրէք. վէ օլ կիւնէտէք սէօյլէտիքէ-
րինէ գարշը կէլէն պիր քիմնէյէ քասթ կէլմէյէրէք՝ պու-
նաւ տախի ալէմէ եութտուրմազ հիւլասընտա ըտրար:

գարշը կէլէն՝ օլուրսա տա՝ օնու թէքտիր վէ թէտիպ
էթ մէղէ գատրը ըտըլար : Վէ պու գուտրէթլէրինին
նիւմիւնէսինի չօգ տէֆա կէօսթէրմիշ իտիլեր . ալէլ խու-
սուս՝ եագընլարտա քէնտիլէրինէ գարշը սէյլէյիճի
զուհը էտէն Յիսուս միւճիւզաթլարըյլա փէք չօգ քիմ
սէ քէնտինէ պէնտ էթ մէսիյի տախի պիզիմ էլիմիզտէն
խէլաս պուլամատը , խաչ իւզէրինտէ էօլտիւրթտիւք
տէրլէր իտի . վէ պու վուգուաթ օլալը տաճա հէնուզ
իքի այ օլմամըշ իքէն պիր տիւերի տախի օլ միսիլիւ
ճէսարէթ քէսպ էտէճէյինի ումմազլար ըտը :

Լաքին առաքեալար էլվէլքի պէլկէտիքլէրի գօր
գագ վէ օգումագտէն պիխապեր քիմնէլէր տէյիլէր ի-
տի . Յիսուս էֆէնտիմիզին վատ էթտիյի Հոգին սուրբ
կէլմիշ , վէ օնլարա գուլվէթ վէ ճէսարէթ վէրմիշ ի-
տի : Քաճանայապիտլէրին վէ Ահհուտի պէյիւքլէրի-
նին հէր սէյլէտիքլէրի թիւրաճաթը գարշլամայլա
գապուլ էթմէնին վազթը կէլմիշ իտի : Պուռտան էլ-
լի կիւն էվլէլ՝ Քաճանայապիտին գօնաղընըն ալլուսու-
տա գափուճու գըզըն սիւալինտէն գօրգուպ՝ Յիսու-
սու թանրամ տէյիւ եէմին էտէն Պետրոս՝ պու տէֆա
պաշգա պիր ատէմ կէօրիւնիւր . զանն էթտիյինիզ կի-
պի սէրխօշ տէյիլ իզ տէր . զիրա տաճա սաաթ իւչթ
վարմատը , թաամ վազթը տախի կէլմէտի : Վէ վուգու
թլան ահվալին նէ օլտուզընու աննաթմագ իչիւն Յու-
վէլ մարգարէնին պիր քէլամընը տախի ալտըգտան սօն-
րա , եւ Խորայէլ իլլէթի տէր . ճիւպէնիզին մալիւմ
օլտուղու վէճհ իլէ՝ էնվաի հիքմէթ ու միւճիւզաթլար
ըլա մապէյնինիզտէ զուհը էտէն Յիսուսու՝ Մլաճըն հ-
պէտի թիտպիլի միւճիւպինճէ իմանսըզլարա թէսլիմ է-
տիպ օտուռ իւզէրինէ միւլայրա հօլտիւրտիւնիւզ իւլէ

տէ՛, Ալլահ էօրիւմ ազապընը տէֆ էաիւզ օնու տ'րիլթ տի . վէ ճէ տուրանէ տէմէքֆարզ տըր քի՛ Գաւիթ մարգարէ էօրտիւ , թէնի տէ պօզուլտու . վէ պու վէճճ իւէ՛ թէնի պօզուլտուդ կէ օրմէտի տէտիյի քէնտի իչիւն տէյիլ . Յիսուս իչիւն իտի . վէ Յիսուս գերիզմանտան տիրիլիպ գըյամ օլտու ի՞նչու մէֆհուժու հապի վազը իւէ , պիմէտիքլէրի լիսանլարը սէյլէմէլէրինին հիքմէթիյիլ . վէ մարգարէլէրին շէհատէթիյլէ հազըրտա պուլուէնան ճէմաաթտան օլ կիւն իւչ պին գիշի գաւտալը Յիսուսուն յարութիւն ալորդընա ինանլպ օնա թապի օլտուլար :

Յ Ո Վ Ս Է Փ Տ Ր Օ Յ

Պու ալիմին եագընդարտա հայճա աշխարհարար լիսանընա թերճիւմէ օլունուպ Փարիզտէ պասըլան , վէ պիղիմ պու ճէրիտէնին իւչիւնճիւ ատէտինին գափաղընտա իլան օլունան իքի գըթա ուֆադ քիթապլարը իամինի միլլէթիմիզէ մալիւմ էթտիլէր . լաքին էօմիւր կէչիրմէսինին նագլինտէ հայլըճա թէֆէքքիւրէ շայտն վէ հիսսէ ալընաճագ մատտէլէր օլտուղու իչիւն՝ գաւտիմտէն վատ էթտիյիմիզ միւնվալ իւզըն պու մահալտէ նագլինի կերէք քէնտիսինին վէ կերէք ախէրլէրինին եագտըղընտան տէրճ էթմէք թէնսիպ օլունտու :

Յովսէփ Տրօզուն վէթանը ապիւտի Պըզանսօն շէհրի օլուպ 1773 թարիխտէ տօղմուշտուր : Չօ՛ւ ճուզլուղունտա տինճէ թերպիւտի ֆէնա տէյիլիտի . էֆվէլ քէնտի փէտէրինտէն աւ . վալիտէսինտէն՝ տիֆէ

տայիր մատտէլէրէ մալիմաթ թահաիլ էթմէք եօլունա
կիրտի, ֆագաթ չօճուգլուգ սիննինէ մախսուա օլան
խաֆիֆլէք՝ օ եօլ թալիմաթ լարտան քէնտիսինի թէղ
օսանտըրմասըլա՝ չօճուգլուգ սիննինտէն հէնուղ դուր
թուլաճաղը վագըթլար քէնտի րէյիյլէ ասքերի թարի
քինէ կիրտի իսէ տէ՝ օնտան տոխի օսանըպ տէֆա մէք
թէպլէրէ տէվամ էթմէյէ պաշաաը. իլլիէ թարիքինէ
կիրմէյէ հափէս էթտի: Զօճուգլուղունտա զաթըր և
կիղեցիէ կիրմէքտէն խօշանմաղ, կիրտիղինտէ տէ տուա
իլին օրատա հէր քէս ճէմ օլտուղունտան խապլէրի
նօգ, ևանընտաքիլէրլէ իւքսէք սէօհպէթ վէ հաշարը
լըդ էտէր օլտուղու իլին գօվուլմասընտան, օնտան
սօնրա ևկիղեցիտէ ևադըշըր օլան ատէպանէ տուրուշ
վէ թալըրլա օրայա տէվամ էտիպ ճէմաաթըլա տուա
էտէճէք ևէրինէ պիւթիւն պիւթիւնէ ևկիղեցիտէն քէ
սիլտի. վէ ագլը էրէր էրմէզ՝ քէնտի ագրանը պուլու
նան ճահիլ թալէպլէրիլէ հէր պիր շէյին իւղէրինէ
միւպահէսէ էտիպ՝ տին խուսուշարընըն իւղէրինէ լու
գըրտը աշըլտըդճա հիչ ևէրինէ գօյարագ վէ զէվքէ
նէրէք լաղըրտըր էտէր իտի:

ՕԼ վագըթլար՝ Գրանսանըն Ալլիգէն վէ Տիտո
վէ Սիւսօ կիպի տինսիզ միւլէլիֆլէրին նաա պէյնինէ
աաղթթտըղլարը տինսիղլէք թալիմաթը օլ տէրէճէ
գուլլէթ վէ իթիպար պուլմուշ ուտու քի՝ քրիստոն
նալըղն իշի պիթտի, քրիստոննալըգ տիւշտիւ՝ վէ պիր
տախի գալգաճաղը նօգ տուր զիւլմի հէր քէսի թաղ
լիթ էթմէքտէ օլուպ, հալէա 1789տա զուհր էտէն
ֆէսատ զալէպէ էթտիքտէ 1792 տէ վէ 93 տէ տին
խաֆէմէլէրի օլան բուհանի թագըմընտ ուսուլարընըն
թէպտիլը նէվ իճատ հիւքիւմէթլէրինին թօրաֆընտա

Թէքլիֆ օլունուպ, Թէքլիֆի գապուլ էթմէյէնլէրի օլ
Հիւքիւմէթին ուսուլինէ մուղայի սայարազ գաթլէ վա-
ճիպ ատտ էթտիլէր. կարգաւորլարն պիրաղ տիյարի
ախէրէ ֆիրար էտիպ գուրթուլտու, Փռանսատա գա-
լանլար գաթլ օլունտուլար: Այլ քրիստոնեալըն էսէ-
րինի քիւլլին գալտըմազ իտտիասըլա թարիխի մէսի-
Հիէի իպթալ էտիպ՝ թարիխի ճիւմհիւրիէ նամըլտու կէ-
նի պիր թարիխ իհթաս, վէ այլարն Յունվար Փե-
տըրվար տէմէսինտէն տէ Յունվարտա Նոնունգ վէ փե-
տըրվարտա Տնաւն ընգ աւաջ վէ ախէր հէր պիր այ-
տա Լչֆէնտիմիլըն տիւնէա իւզէրինտէ պուլունտուղու
վազթըն պիրէր վուգուաթլարընըն զկըրինի թէճտիտ
էթմէք իհթիմալինին էօնիւնիւ ալմազ իչիւն իսիմէրի-
նի տէյիշտիրիպ աճալ աճայիպ իսիմէր գօտուլար.
Հաթթանըն էէտի կիւնիւ տախի էսքի իթիգաթըն զկը-
րինի օյանտըմալա շափլ օլտուղունտան՝ Հաթթայը
օն կիւն վէ հէր պիր այլ պիր սիյազ իւզըն օթուզար
կիւն հետապ էթմէյէ գարար վերիպ, չիւն Էաֆիւս լու-
ղէթի ֆարսի Էաֆի լուղէթինտէն չըգմասըլա էէտիյէ
մէսուպ օլտուղու միսիլիւ սըմէն լուղէթինին ասը
«էլիֆիման» . էլիլէ լուղէթինտէն օլընրպ էէտի սոյը-
լը վէքը էտէր իտի. սըմէն լուղէթինի տախի թէրք է-
տիպ Էաֆա տէտիլէր. վէ ազըլսըրընճա պու եօլսըրը-
լա քրիստոնեալըն տիւնեատէն քիւլլին տէֆ էթմէք
թարիքինէ կիրմիշ օլտուլար:

Տրօզուն տինճէսի գաթը խաթիֆ, պու ազըլտա
տաէմէրին վազթընա թէսատուֆ էթմէսի տէ տինինէ նէ՝
կէօնէ թէսիր էտէր իտի. թարիֆէ Հաճէթ տէյիլ տիր.
Լաքին Տրօզուն տէրունինէ սաչըլըշ թօսուվարտան
ճիւզի պիր շէյ գալմըշ օլուպ՝ պիւթիւն պիւթիւնէ տին.

սիզիք չուղարունա տիւշմէյէ գոյ վերմէզ իտի , վէ
սօնունտա տա ու թօխում ֆիլիպէնիպ վէ գուվէթլէ
նիպ՝ սօղըու տինէ չէվիրտի : Օլ վագթըն պիր թա
գըմ ճահլէրի տերլէր իտի քի Ալլահ ևօդ տուր , վէ
ինսան իսթէտիյինի էտէմէզ , օլմաղա չարէ օլմազ ,
վէ պունուն իչին էտէպ ու երքեան թաշինաթլարընը ,
վէ պունու էթ օ պիր շէյի էթմէ , պու կիւնաճ տըր օ
սէվապ տըր կիպի նասիհաթլարը պիհուտէ լաֆլար սը
րուսնա գօյուպ՝ ինսանըն իրատէյի ճիւղէսինի ինքիարը՝
ճէմի ֆըսպ ու ֆէսատ իչինտէ իւզմէյէ ագըլարընճա
ֆէթվա պուլարագ՝ ինսանը հայվանտան ֆարգսըզ պիր
մօխլու գ սըրասընա էնտիրիրլէր իտի : Պունուն կիպի
ղիւիւմէր Տրօզըն քիպիրինէ մուղայիր կէլիպ՝ պու
տերէճէլէրէ քէնտինի ալլաղլաթմաղա իրթ իքեսպ էթ
մէզ : Տօղըու տինի զոյպ էտէպէրին ֆիքրի չուգուր
տան չուգուրա տիւշէրէք՝ Ալլահըն վարըղընը ինքիար
էտիպ ինսանը պիր նէվ հայվան օըրասընա էնտիրմէյէ
տէք վարըր : պու մերթէպէ ալլագլըղա րազի օլմայսն
քիմէ՝ միւճէրրէտ քեսպինաթ սընըֆընտա հագգան
քէնտինէ թախսիս օլունան մէսնէտ ու մերթէպէի զոյպ
էթմէք իչին Ալլահըն վարըղընը դապուլ էտիպ
կիրիֆտար օլտուղու նապէճա թարիքտէն կէրի տէօն
մէյէ , վէ էկէր սօղըու տիւշինմէք պիլի իսէ , վէ
Հագ թաալիանըն քիմէտէն տիրիղ օլմայսն միւրիւվլէ
թի քէնտինէ իհսան պուլլուլտուղու հալտէ մէդատի
րինի աճնայըպ սնու էլտէն չըդարմամագ վէ զամիրինին
թէքլիֆինի գապուլ էթմէք իսթէր իսէ՝ րուճու էթտի
յի սահիհ տինէտէք տէօնմէյէ ևօլու աչքի օլուր :

Տրօզ տերունիստէ պիր հայիշ տուլտու՝ Ալլահըն
վարըղընը թաղրիր՝ վէ պու թաղրիրին իւզէրինէ իգ

տամ, վէ իգթիզա էթտիղնտէ թաստիգ էթմյէ. վէ
պունլար իչին ագլը քիֆայէթ էտերիտի, վէ սեօյէ-
տիյինի ախէրինէ գանտրրաճագ գատար տիւզիւնն ետօյ-
լէյիլն վարլոր: Լաքին տինի տաճա գուտուրու ու-
տու, ալահսըզլըդ իթիգատընը թէրք էտերէք օլ է-
թիգատէ մութապարըֆ օլան տէլիգանլըլտրա ատու
կէօրիւննէճէյինի կէօզիւննէ պտը իսէ տէ՝ քրիստոննալը-
դա գարչը բաճօնլար արար ըտը. լաքին իխթիյար փէ-
տերինի տախի տիւզիւնիւ պտերունինտէ զաթիլինին իզ-
թիրապլընը առւարագ. օլ իխթիյար պէնիմ քէնտինին
էօյրէթ տիլի վէ էլան թաշըտրըղ տինտէն բուճու էթ-
տիյիմի, վէ օնա գարչը սեօյէտիյիմի տույտուղունտա
նէ գատար քէտէր էտէճէք տիր աէյիւ տիւզիւննէսի՝
հայլը թէէտիւֆիւնէ սէպէպ օլուր ուտու: Անճագ
փէտերի էվատընըն թալը ու վարընտան՝ տինի թէրք
էթմիշ օլաուղունու ֆէրգ էթտի. վէ օ արալը՝ իւ-
զէ կէլմէմէք վէ պիւտիյինի սէզտիրմէք իչին էվիլէ-
քինտէն չօդ զէյտտէ թաթլըլըղընա էվատըյլա պարըն
մաղա պաշատը: Թաթլը մուհապպէթ վէ մուսահէ-
պէթ արալարընտա էյի նասիհաթլար տա վէրիպ՝ օլ
քէլամլար Տրօզա չօդ խօշ կէլիլէր իտի: Աշլիտէսի
էօլտիլիւնտէ տաճա չոճուդ օլուպ՝ օլ վազիթընն հօլ
սուզլուդլարընը կէօրէնէր էօքսիզիլիւննէ մէրհամէթէն
իլլուհ օլմալընա ճահո էտերէք պազէն աճը սէօզէր-
իլէ թազիլ էտերէր իտի. լաքին Տրօզ հաշարի թա-
պիաթընա թաթպըզէն էջլէլէրին սէօզիւնիւ գուլագ
արգասընա աթմալը վէ նասիհաթլարընըն տապան տա-
պանա զթընա հարսքէթ էթմէղի պիրնէվ պէհատըր-
ըգ ատու էթմիշ օլուպ՝ օլ թարիքիլէ իլլահ օլաճսղը
ձօղ ուտու, լաքին փէտերինին գուլանտըղը թաթլըլը-

դա նազարեն՝ օնուն նասիհաթարներ տխնեցիկ պէտք
նիւնիւ գրումաղա ձեւարեթ եթմեզ իտի : Ղահիլ թեր-
պիւն եթմեքտէ չօդ էսրար մարիթեթէր վար : վէ պուն-
լարը եթյէնեթ իշիւն պիր հապիգ վէ մահիր ուսթա
պուլուպ օնտան թաքիմաթ ալմագ տէյեր : թերպիւտէ
սերթիւք : պաղըրըպ չաղըրմագ : թաշիր ու իթապ պա-
ղը չօճուգըսր հօդգընա պիր աքճէ եթմեզ : հաղիմիւ-
ղիւէ վերիլէն նասիհաթ կիպի թէսիրլի շէյ օլամուգ :

Քրիստոնեալոցա գարշը րաճօնար արամագ իշիւն
ղիհնիսի եօրմաղը նաթիլէ զահմէթ սայտը : չիւնքի քէն-
տի զիւիւմիւնճէ ագըլը սայլըմը պիր թագըմ քիմե-
լէր պու նա եօրուլմուչար : վէ քրիստոնեալոցտա պուլ-
աուղըրը աղլէղըմ վէ միւնասիպէթ սիղ շէյլէրի մէյ-
տանէ չըգարմըչար զանն էտիպ՝ օնլարն նաղըրըչարը-
նը սահիհ պըլիլէմիշ իտի : վէ օնլարն քիթապլարը-
նը օգումաղա ֆիքը եթտի : Պու տրալըգ Ալահն պիր
իհսանը տա պու օլտը քի : Տըօղ օլ վագըթլարտա
քէօթիլիւլի քէրտէն թիթպիւնիպ՝ ֆազիլէթ ամէլերի
թալիմ եթմէյէ մէշուլ : օլմարնտան նաշի՝ ֆէնա քի-
թապլար օգումաղը աղա սէֆմէղ իտի : վէ պու էյի
մըրամը քէնտիսիսի Ալ օլդէնին զէհիրլի քիթապլարընը
օգումատան կերի շէքաի : Այի ֆէյլսօօֆ տուր տէր
իտի : լաքին ատէպսիղլի ինտէն իքրահ եթմիշ իտի : վէ
եթլէ պիր ալիմին Սի-հէլ Գ՝ Օւլէան կիպի պէտնամ
քիթապը թէրիֆէ իրթիքեապ եթմէսի՝ Տրօղա փէր ա-
ղըր կէլիր իտի : Ալ օլդէնին Քանաֆի իսմինտէ նափտը-
ղը քիթապը օգումաղա պուլլտուր : լաքին պունտան տա-
խի իքրահ կէլերէք պիթիրէմտի : պիր աղ եէրինի օ-
գուլուպ նէ փիս շէյլեր նաղմէշ տէյերէք եթմէյէ ֆըր-
լօթուր : Ալ օլդէնին քիթապլարընը օգումուպ պէյէ :

նենյերին ասելով չօր պէյնիկէճէք պիր շէյ օլմամալը օ
 վ օլդէոնի բիթապլարընըն զէհրի օրալարտա տըր քի՛
 քրիստոննեպըղա գարըն ըտճոն գուլանմազ , քրիստոնն
 եալընը զէվքէնիւր , վէ հէր քէս քէնտինի զէվքէնտիր
 մէյէ ըազի օլմատընը իչիւն քրիստոննեալըգտան տախի
 սօղուր : Յուլիանոսուն քրիստոննեալըղա գարըն թու թ
 տուղու եօլ տախի պու ուտու , քրիստոննեալըղա եէլ
 թէնէնյէրի ագըլուզ վէ իթիպարըղ վէ չափըն վէ
 խեղալէ կիպի պէլլիլէթմէք իսթէր իտի . վէ ֆիլլ վա
 գը՝ մատտէնին էօզիւնէ էրմէյէրէք քէնտի օնօրլարընը
 մուհաֆազա էթմէյէ մուգայէտ օլան քիմնէլէրին հաղ
 գընա պու եօլտա եափըլմըշ քիթապլար չօգ թէհլէքէ
 ի տիրէր , վէ հալէա կէօրիւր իւզ քի՛ տօղու քրիս
 տոննեալըղն էօյրէթտիյի պազը խուսուսլարըն ատընը
 տինի զաիթ քիմնէլէր նախապալարմոնս վէ ա-եւրդա
 պալար-թիւն տէմիլէր , վէ պուլարը ինանմայաւարա
 շա-ա-րէալ լազապընը վէրմիլէր . վէ պէօյլէ շէյլէրէ
 ինանմազ օնտօգուղունճու շա-ա-րէալ դարըմըղա եա
 գըլմազ տէմիլէր տէյիւ պիր թագըմ ճահլէր քէն
 տի չօճուգըլգլարընտան պէրու էօյրէնտիլէրի տինի
 թագըրի էթմէղի այըպ սայարար . նախապալար-թիւն վէ
 ա-եւրդապալար վէ գապա ատամ սըրաանա կիրմէք իս
 թէմէղլէր . օնու տիւշիւնմէղլէր քի՛ պու կիպի լազըն
 տըլար հալտ տըրլար . էլլէմի՛ զաթընը եօղւամազ տըր .
 Բրիստոս էթէնտիմիզ քի՛ տիւննանըն ըչըղ պէն իմ
 տէմիլ տիր (Յուլ . ը . 12) վէ Ս . Յոլհաննէս աւե
 տարանիչ օնուն իչիւն տիւննայէ կէլէճէք ճէմի ինսան
 լարը միւնէվլէր էտէն պահիհ նուր ուտու տէր (Յուլ .
 . 9) . նէ օնալթընճը դարտա տօղու , նէ օնտօ
 գուղունճու դարտա , պու գարարտա զուհր էտէն

լուսաւորութիւն մատամբի ելվել եօլ ումուշ վէ նէ
նի զուհր էթմիշ քրիստոնեայդ տէյի տիր : Պունլար
միւհհաղա օլունտուգտա , տինէ տայիր մատտէլէր
տէ եհնի լոսաւորութիւն վէ եհնի չըգմա լոսաւորութիւն
տէմէք՝ փարլագ թիւրահաթարտան տըր : Պիր գաչ
իւզ երլտան պէրի լոսաւորութիւն վար . ինսանըն զիհ
նի օյանմըշ տըր . ինքեար օլունմաղ : Վէ օլունտուգ
թիւնուն գարշըսընտա կեօղէրի գափայրպ տուրմագ
սըլպ տըր . պու տախի ինքեար օլունմաղ . մատտէ
պու եհնի լուսաւորութիւն նէ օլտուղունու աննամագ
տա տըր , քի քրիստոնեայդ տախի պու եհնի լուսաւո
րութիւն թէսիր էթմիշ վէ տինէ տայիր պաղի մատ
տէլէրի թէպտիլ էթմէք իճապ էթմիշ զանն օլունմա
սըն : Թէճրիւպէ արթորգճա վէ եհնիտէն եհնիյէ
ալէաթլար իհտաս օլունտուգճա . վէ օլալէաթլարը
լա եհնի շէյլէր պուլունտուգճա՝ թէճրիւպէ ալթընա
կիրէն իլիմէր ելվէլքի հիյէթտէ գալմատըլար : Շէմի
տիւննա հալպըլա տօլու օլտուղու հալա թուլում
պասը իճատընտան պէրի պիւլէրճէ թէճրիւպէիլէ թաս
տիգ օլունտուգտան սօնրա երքի ֆէյլէսօֆլարըն թա
լիմաթընը սըղը թութմագ վէ օսլար պիգտէն էյի պի
լիրէր իտի տէյէրէք թէճրիւպէլէրի ինքեար էթմէք ա
յըպ նէվիտտէ պիր համագաթ տոր . վէ պու միսիլ
լիւ ինքեարէ գալգըշան քիմսէյէ նախապաշարեալ տէ
մէք հագ վէ ղէվա տըր : Պագաթ հագ թարաֆըն
տան իլհամ օլունմուշ վէ հիւ պիր կեօնէ թէճրիւպէ
ալթընա կիրմէլ մատտէլէրին եհնիլէրտէ թաստիգի նէ
կեօնէ օլմուշ : Աղըլ վէզնէսին վուրուլմուշ տէրլէր
խէ՝ տիւննա եարատըլալտան պէրի աղըլ եօլ ուտու
վէ պիր գաչ իւզ սէնէնին գարֆընտա իճատ օլունտու

տէյի նասրլիսպաթ էտէճէրէր . Լճվէլտէն պէրու ազըլ
վար , լաքին էվվէլքի ազըլլար նախապաշարեալ ըտըլար .
շիմտիքիլէր ըսաւրբէալ տըրլար տէրլէր իսէ՝ պունուն
իսպաթը նէրէտէ : Լճքի պաշարմունք նէրէտէն իտի ,
նէնի լոյս նէրէտէն կէլտի . էսքի ազըլ լուսաւորեալ վէ
նէնիսինախապաշարեալ յլմատըղընը նէտէն աննայալըմ
Պու կիպի լազըքտըլարը պիլա թէֆթիշ սահիճ պէլլիլէ
քիպ օնա կէօրէ տավրաննիլարըն պու ասիրտէ խու
սուսուլա Եւրօրանըն պազը մահալլէրինտէ չօգճա
պուլու նմատը պանա հագ վէրիւր տէմէյէ քի՝ պու օն
տօգուզունճու դար նախապաշարեալ դարը տըր . վէ
պէն ըսաւրբէալըմ զանն էտէն պիր քիմնէ պու նազ
տըզլարմըզը օգուտուղունտա ճանը սըզըլըր սա՝ ըաճօն
տիյնէյիպ սէօղիւմիւզիւ վէզն էթմէք իստէմէտիյի քէն
տինին նախապաշարեալ օլտուղունա պիր իսպաթ տըր .
Տրօզ տա քրիստոնիւլըզա դարչը նախապաշարեալ ըտը .
Ալլահըն քէրէմիյլէ պու նախապաշարմունքտան դուր
թուլուպ՝ Լճիէնտիմիզին տիւննայէ չավտըզը , պին սէ
քիզ իւզ պու գըտար սէնէտէն պէրու աիւննա իւզէ
րինտէ փարլայան նուրտան նաճըլ միւնէվվէր օլտու
ղունուն թարիֆինի պիր ախէր տէֆայէ պրազըրըզ :

ԱԵՎԵՏԻՍԵԹԻ ԹԵՂՈՒՆ

Ի ինն շէհրինին Քուսա Ռուս նամ մահալինտէ իշ
էր պիր սանապըճը գալթասը Վօնեըրէ նամ մահալէ
կիտէրիքէն եօլտա սըճագտան զէյատէճէ սըզըլըպ՝ պիր
աղաճ կէօլկէսինտէ պիրազ տիյնէնմէք իշիւն օթուր
տուղունտա ույգուսու կէօթիւրմիւշ . Ույանըպ վէ կի

տէճէյի մտհալմէ իշխնի կեօրիւպ ի ծոնա կելտիքտէն աղ
վազըմ սօնրա պիր քէյփսիզլիք տույար . գաֆասընըն
իշխնտէ պիր կըրըլթը վէ շիշիէ վուրուլուր կիպի շէ
տիտ պիր պաշ աղըրսը չէքտիյինտէն պիր դաշ կիւն
սօնրա չըլտըրըպ՝ թէզկնահատա իշէտիյի իշի քէսէր .
էլինէ պիր տէյնէկ աղպ րաստ կէլէնէ վուրուր . վէ հէր
նէ գատար զապթ էթմէք մէրամ էթտիլէր խէ տէ՝ էլ
լէրինտէն գտըպ էլինտէքի տէյնէք իլէ օլ թարաֆլարտա
կէզէր իտի . Պատէհու պաշ աղըրսը քէսիլտի . լաքին
քէնտիտի տէօշէկէ տիւշտիւ : Չաղըրլան հէքիմ խաս
իէլիյին թմարիփինի տիյնէտիքտէ իլէթին սէպէպինի
չափուգ աննատը : Աղաճըն տիպինտէ ույուտուղու վա
դըթ՝ Գուլաղա Կիլէն տէնիլէն պէօճէքլէրին պիրիտի
պուսուոն գուլաղընտան իշէրի կիրմիշ . վէ սինըլէրի
ինճիթմէյլէ պաշ աղըրսը վէ տիվանէլիք կէթիրմիշ :
Էթիմ պէօճէյի չաքարտը . վէ իրթէ կիւն խասթէ
սաղորոպ իշինէ պաշլայա պիլտի :

Պու նազլի պիր Յոանսըզ դաղէդաւը էտեր . ան
հաշ կեօրիւնիւր քի նազլ էտէն քիմսէնին հէքիմճէտէն
չօգ պիր խապէրի օլմամաղ : Գուլաղտան իշէրիյէ չօզ
տէրինլէրի պէօճէք կիրմէք միմքինսիզ կիպի տիր . չիւն
քի գուլազ տէլիյինլին իշ թարաֆընտա իքի գաթը
պիր դար վար տըր քի պէօճէկ սնու տէլէմէղ . գուլազ
քիրի օ միսիլիւ պէօճէքլէրէ զէհիր կիպի տիր : Օլզար
տան տիշարլայ օլան սինիլէ խարիճտէն պիր շէյ տօզա
նըպ գըճըզլանմասընտան շէտիտ էօրսիւրիւք գուհուր
էթմէսի հիւաղ գուլաղըն իշինէ պիրաղ տէրինճէ սօգուպ
գարըշտըրմաղըլա թմարիւպէ օլունմուշ օլուպ՝ մէգքիւր
սանսաղըր գալֆասընըն գուլաղընա պէօճէկ կիրմէսի վէ
չըլտըրմագ տէրէճէսինէ էլէթիտիլէճէք գատար տէրինճէ

կիտիս գաղա սինիրէրինի ինճիթմասի նայան տոր .
խոռ տուսա քի՝ ոլ գատար տերինտէ պեօճէկ քէնտինէ լա-
զըմ՝ ոլան հալայը պուլամազ : Ի՛հ թիմալ քի՝ աղաճ կէօթ
կէսինտէ հաթմասըլա՝ ճէվիլ կէօլկէսինտէ հաթանկար
կիպի կիւնէշ վուրմուշ վէ պէյնիւֆիւնէթինէ օղըամըշ
օլա . վէ հէքիմ՝ էղ քազա օ արալըդ գուլաղընըն խա-
րիճլէրինտէն պիր պեօճէկ պուլուպ չըգարմասըլա՝ խոռ-
թէլիղին սէպէպի ոլ պեօճէկ զանն օլունա , Ինսան վի-
ճուտինէ խարիճտէն զաթլար տուխուլի , մէսէլա ույուր
իքէն աղղընտան գարնընա հըլան եախուտ գուրպաղը
կիրմէք , վէ ախէր պու կիպի շէյլէր՝ բերի մասսը սը-
րաօընտա պօշ նաղլէթլէր տիր :

— Պուտուղուգ իլլէթինէ պու կիւնէտէք Եւրո-
թա հէքիմլէրի իլաճ պուլամայըպ գարար վէրմիշէր քի՝
պիր գուտուզ հայվան պիրիճի ըսըրտըղը անտէ վազըթ
կէլմտէն ըսըրլան եւրի տաղամագան պաշգա թէ-
սիրլի պիր իլաճ եօգ տուր . չըզմալը , շիշէ հէքմէլի վէ
տաղամայը տըր : Հայ պու քի՝ պիր իքի սաաթ մա-
պէյնի կէչտիքտէն սօնրա պու իլաճըն տախի խայր էթ-
մէտիլի կէօրիւնմիւշ տիւր : Պունուէն իջիւն տայմա պու իլ-
լէթէ պիր միւթէսիր իլաճ պուլմանըն էքօստինտէ տիր-
լէր : Պու եաղընլարտա չըգան պիր գուշ զաղէգապարտա
եաղըը պուլտուգ քի՝ պիր քիմսէ գուտուզ հայվան
ըսըրտըգուան ալթը եէտի կիւն սօնրա , քի պազէն օն
կիւն տախի սիւրէր , տիլինին ալթընա սիլիլիք նէվին-
աէ գապարճըգլար փէյտա՛հ օլուպ՝ էկէր պուլնլար տէ-
լինիպ վէ լայըդը վէճհի իւզըն իլլէտիլիր վէ թէմիզէ-
նիր իսէ՝ ճէմի թէհլիքէ տէֆ օլուր : Պունուէն իւզէրի-
նէ Պուանսըզ հէքիմին պիրիսի կերէք Պարօքէթթի նամ
Բուսիալը պիր հէքիմին , վէ կերէք քէնտիսինին էթտիլի

Թէճրիւպէլերին նազէլ էտեր . վէ պունու գըրգ սէնէ
էվէլ պիր ինկիլիզ միլօրտուն պու Թէրթիպին իճրա
սընը Ռաթարիստանտա էօյրէնիպ պիր ինկիլիզճէ ճէ
րիտէտէ նէշը Էթտիյինի Թարիֆ էտեր :

Ըշիւ Զօֆման նամ պիր հազիզ հէքիմ՝ քի Բըպի
Ֆէնէնիէ (օմէօրադիք) իւզէրինէ պիր գաչ միւթէպէր
քիթապլար հազմըշ տըր , վէրիւէ նամ Պոանսըզ ղա
զէթասընա շու մէքթուպու հազար :

« Պու այն 13ինտէ վերտիյինիզ հաւատիսաթի
թըպիէ սըրասընտա՝ գուտուզ հայփանլարտան ըսըրըրան
քիմնէլէրին տիլի ալթընտա չըգան գապարճըզլարը տէ
լիպ իլէթմիլիէ գուտուզիւզ իլլէթինի տէֆ էթմէք
իւզէրինէ պիր պէնտինիզտէ՝ Մարօքէթթինին պու Թա
րիքի Թարիֆ էթմիշ օլտուղունու օգուտում : Վ էր
տիյինիզ մալիւմաթըն գուտու րունու պէնիմ՝ Թէճրիւպէ
տէֆթէրլէրիմտէն տօլտուրա պիլէճէյիմ :

« Բուսիանըն Սօքուա շէհրինին խասթէխանէլէ
րինին պիրինտէ ճէրրահլըղըլա միւսթէխտամ Ս . Սա
րօքէթթի 1813 Թարիխտէ Ուզրանիա այալէթինտէ
պուլունուպ՝ պիր գուտուզ քէլպտէն ըսըրըլմըշ օն պէշ
քիշիէ պագմաղա չաղըրտը : Իգթիզա էտէն Թէտարիք
տէ իքէն՝ պիր գաչ էթթիար կէլիպ րէճա էթտիլէր քի ,
գօգ սէնէտէն տէրի գուտուզլարա իլաճ էտիպ գուր
Թարմասըլա շէրէֆ պուլմուշ պիր քէօյլիւյէ րուխ
սաթ վերսին , քի պունլարա՝ տա օ պագսըն : Մարօ
քէթթի պիր գաչ գափէ մէպնի՝ իսթէնիլէն րուխսա
թը վէրմէզէ գայըլ օլտու : Ըսըրըլանլարըն պիրիսի՝ 16
հաշնտա պիր դըզ , Մարօքէթթինին Թէրթիպիլիլէ
Թէճրիւպէ օլունմազ իլիւն տիշարը ալընըպ՝ պագի գա
լան օն տէջրսիւ մէգքիւր քէօյլիւյէ Թէսլիմ օլունլտու :

Քեօյլիս պունկարըն հէր պիրիսինէ կիւնտէ գաթըր չի
չէյի տէնիլէն օթուս սարը ճինսինին թէփէլէրինտէն
նափուս մագպուխտան իւզ էլլի տիրհէմ միգտարը իշի
րիպ տէփաաթըլա տիլէրինին ալթըրը եօզլար ըտը .
վէ տէր իտի քի՝ գուտուղուզ զէհրի օրայա թօփ
լանըպ գապարճըզլար փէյտահ էտէճէք տիր : Ապա
իւջիւնճիւ կիւնտէն պաշայարագ տօգուպունճու կիւ
նէ տէք պու գապարճըզլար քիմինտէ երբէն քիմինտէ
կէճ զուհր էթտիլէր . վէ Մարօքէթթի քէնտիսի տախի
պունկարը կէօրտիւ : Գապարճըզ զուհր էթտիլէր
քեօյլիս պիր իյնէ ուճունու աթէշտէ գըզտըրըպ օ
նուն ուլա գապարճըզը տաղլար ըտը . վէ մէգքիւր գա
թըր չիչէյի մագպուխտունու (տէքօցիսնէ տի ճինէնդրա
ճալլա) վէրմէյէ տէվամ էտէր իտի : Պու թէրթիպին
հասանաթը շու օլտու քի՝ օն տէօրտիւ տէ ալթը հափ
թանըն իշինտէ չիփա պուլտուլար . ախէր թարգըլա թիւ
մար օլունան գըզճըղազըն իւզէրինէ հէտինճի կիւնիւ
գուտուղուզ թէշէնիւճէրի զուհր էտիպ էօլտիւ :
Պունտան օն իւշ սէնէ սօնրա Մարօքէթթի պունկարըն
օն տէօրտիւնիւ տէ սաղ սէլիմ կէօրմիւշ տիւր :

» Մէգքիւր Մարօքէթթի 1818տէ Բօսօլիա այա
լէթինտէ պուլունուպ՝ եէնի էօյրէնտիյի թէրթիպին պիր
տէփա տահա թէճրիւպէսինի էթմէյէ փըրսանտ պուլ
մուշ , վէ գուտուզ քէլպտէն ըսըրըլան եիրմի ալթը
քիշի տախի օրատա էօլիւմտէն գուրթարմըշ տըր :

Գուտուղուզ կիպի զալըմ պիր իյլէթին հադգընա՝
վապըթ կէշմէտէն ըսըրըլտըզը անտէ՝ պալատէ զեքր
էթտիյիմիւր իւզրէ նարայը եըրթըպ վէ հաճամաթ էտիպ
տաղլամագտան դայրու չարէ եօգ զանն օլուր իրէն պու
միսիլիւ պիր չարէ հափտիսի չօզլարա փայտա էտէր :

չիւն ու մուստուզ խասթէ իւզերինէ պու միսիլիւ թէճ-
րիւպէ օլմաւորն ասլա զարարը սօգ . ֆայտէ էթմէզ
խսէ՝ ֆայտէ էտէր պաշգա պիր չարէսի պուլունմատրդը
իչիւն էօրէճէք խասթէ էօլիւր . ֆայտէ էտէր խսէ՝
պու միսիլիւ իլէթ չոգճա զուհը էտէն մահարէր հագ-
գընա աղիմ պիր հասանաթ տըր : Ալէրէք անատուտա
կէրէք ասէր տիյալտէ քէյլիւլէրտէ վէ հէքիմլիք իլմիւ-
տէն պիսպպէր քիմնէլէրտէ ամալարնտան էօյրէնիլմիշ օ-
լարագ պազէն աղըր իլէթլէրէ թէսիր էտիպ շիֆա վէ-
րէճէք զօլայ իլաճլար պուլունմատր իշխաիլմիշ տիր . վէ
հէքիմլիք իլմիւն մահարէթ քէսպ էթմիշ պիր քիմնէ
պուլարըր թէճէսսուս էթմէք պմնընտա քէյլէրի կէզէ-
րէք թէճիւպէլէրտէ հաղըր պուլունմա վէ թաստիք
էթմէ մերազընըր էթմէ , վէ մէթէպտէ էօյրէնմէտիլի-
նի վէ աղլընա մուղայիր կէօրիւնտիւշիւնիւ ինքիարէ
աճէլէ էթմէզ սէ՝ իլմի թըպ իլաճլար խուսուսուստա
հայլը գէնկիլիք քէսպ էտէճէյի շիւպհէսիգ տիր :

— Պիր խըզմէթճի գարը պաղտա միյվէ տէվլէրիր-
քէն իւզիւնիւ պիր սիյահ վէ իրի սինէկ սօգտու : Պիր
գաչ սանիյէ սօնրա գարը իւզիւնտէ շէտիտ պիր աղըր
տուլուպ էվէ տէօնտիւ , վէ հէր նէ չարէ էթտիլէր ի-
սէ իֆլահ օլմայրպ ազ կիւնիւն զարֆընտա էօլտիւ :
Պար ասէր մահալտէ տախի պէյլէ պիր սինէք սօգմա :
սընտան տէօրտ եաշընտա պիր գըզ էօլմիւշ տիր : Իվ-
վէլքի նազլ էթտիլիմիզ խըզմէթճի գարընըն քէյլիւն
տէ պիր սիւէր խըզմէթճիւն պօզազընտան պէր պէօ-
ճէկ ըսըրմիւշ . վէ ըսըրտըղը եէր զիյատէճէ շիւմիշ :
Ճէրրահ վազթը իլէ նէթիշիպ օլ եէրի տաղլաֆմարըրա
գարը թէճիլքէտէն գուրթուլմուշ : Եմքիկասէ պիր
նէվ զէհիլիւ պէօճէկ օլուր , վէ պու պէօճէկլէր օրա :

տան կելիւ պառանսանքն պազը էօրքէսինտէ թէօրէմիչ
դանն օլունուր : Պէջլէ պիր պէօճէկ հախուտ սինէկ
պիրինի սօգտուղու պիրլէ՝ ալալի տէնիլէն թուզուլա
սօգտուղու հէրի անիտէ օվալամալը , վէ պունուն իւ
չիւն պաղլարա վէ պաղչէլէրէ կիտէն քիմսէնին հանն
տա պու թուզտան պուլունմաքը իճապ էտէր . պահա
սը պիր շէյ տէմէք տէյիլ տիր . վէ հէր էգաճըտա պու
լունուր : Պալէի թաշքնն ինճէ տէօյիւլիւ պ թօզ օլ
մոզու տախի պունուն հէրինի թուլթար :

Պու տախի Պառանսըզ զազէթասընն նտգլի տիր .
լաքին ինսանն էօլիւմիւնէ սէպէպ օլմազ իչիւն Ամբիւ
կատան սինէկ կէթիրմէք զահմէթինի տէյմէզ . հէր նէրէ
տէ քի կանկրէնայրա հայվանաթ էօլիւր իսէ՝ պու մի
սիլլիւ սինէկլէր օնտա հասըլ օլուր : Աշին իւզէրինէ
գօնուպ կանկրէնա զէհիրինի ալըրլար . սօնրա ըսըտալ
լարը եէրտէ օլ զէհիրի տէօքէրլէր . վէ պու միսիլլիւ
էօլիւմէ սէպէպ օլուրլար : Իլաճը , պէօյլէ պինէքլէրին
ըսըրտըղը եէրտէ սանճը վէ իւֆիւնէթ փէյտահ օլտու
ղու պիրլէ գըղիլն տէմիրիլէ օրայը տաղլամալը , հա
խուտ խաչվարի չըզըպ՝ պիր գաչ տամլա քէվապ հա
խուտ նիշատըր բուհու տամլաթմալը :

— Պիր տտէմ գազարլա տէւչիւ պ պօյնու ինճինմիշ :

Օլ մահալտէ պիր գըրըգճը պուլունմուշ , քի սէնաա
թըտա աճէմիլիլիլէ ախէրինէ քէտէր կէթիրմէսինտէն
տօլայը թէքտիր վէ թէճրիմ օլունմասընտան՝ մատտէյի
պլլիլէյնլէր՝ զիյատէ ութմալըղը իչիւն ախէր հէքիմլէր
վէ ճէրահլար չէքէմէյիպ պու զարարա օղաթմըշլար
զանն էտէրէք հատտէն զիյատէ իթիպար էտէրլէր իսի .
խաթթէ պու գըրըգճըլա ըաստ կէլիւ քէյֆիլէթի
նագլ էթտիլինտէ՝ զըրըգճը պունու հաննտաքի մէյ :

խանէյէ սօգար . ծնտա պիրէր շարապ իշտիքտէն սօնրա
 չէնէսինտէն թուծար . պաշնը խրզըլա պիր սոզա պիր
 սօլա պիր գաչ տէֆա չէվերտիքաէ պիր չըթըրտը տույ
 տուղու կիպի՝ կէօգիւն այտըն , գուրթուլտուն տէր պը
 րազըր . ֆաղաթ խասթէնին էլէրի այազլարը թուծ
 մաղ օլուր . տիլտէ թուծուլուր , սէջլէտիյի կիւճ
 աննաշըր . վէ իրթէ կիւնիւ զալալը ատամ էօլիւր :
 Էքիմէր թէշրիճ էտիպ՝ կէրէք պօյուն քէմքլէրինին
 արասընտա վէ կէրէք պէյնինին իչինտէ կէօլէնմիշ գան ,
 վէ պօյնունուն դալըն սինիրլէրինի եզիլմիշ վէ փարէլէն
 միշ պուլուպ , էօլիւմէ սէպէպ պու հալէր օլտուղու
 սապիթ օլունճա գըրըգճը տալայէ չէքիլիր . վէ սէնա
 աթ չօլիալըղըյալ էօլիւմէ սէպէպ օլմասը իչին տէօրտ
 այ մա հպուս օլուպ 60 ֆուանք ճէրիմէ վէրմէսինէ հիւքմ
 օլունուր : Գըրըգճը քէնտինին ուսթա օլմասընա հայլը
 շահիտլէրին արասընտա պիրտէ թօփալ կէթիրմիշ , քի
 պու պէնի սաղսլթ տը տէտիյինտէ հոքիմ տէր . հանի
 էա , սաղալթ մամըշ . հալէա թօփալ սըն : Խօփալ ճէվապ
 էտէր . կէրչի այաղըմըն պիրի օլ պիրինտէն տէօրտ փար
 մոգ գըսա գալտը , լաքին պու ուսթա օլմասա ըտը
 հալիմ տահա ֆէնա օլաճաղ ըտը : Պու շահատէթլէք
 գըրըգճըյը մահպուստան վէ ճէրիմէտէն գուրթարմատը :

— Գրիէսդ հալատինսնամէսի խապէր վէրիր քի ,
 Բռնափուտուղուն Եվլուննա դաղասընտա վէ ճիվարըն
 տա՝ վէպա իլէթինէ պէնդէր պիր թէհլէքէլի խասթէ
 լէք զուհր էթմիշ տէյիւ հալատիս օլունտուղունտան ,
 Խըռվաթ սէվահիլինտէ Եւսգըրիա հիւքիւմէթի թարս
 ֆընտան գառանթինա գօնուլմուշ . վէ հիւքլւմէթի
 մէյքիւրէ ճանիպինտէն գառանգինա մէմուլլէրինտէն
 Մախալճա նամ պիր հէքիմ պու իլէթին թապիաթ ու

րէվիշիի էջիճէ աննամագ իչին խաստեթէն Բոնտրուտ
լուղա կէօնտերիվիշ • Հէքիմ վէ մաէթիստէ սլանդար
Եռնավաւտլուղուն Բւլունեա թարաֆընը տօլաջպ օլ
վիսիլիւ խասթէլիք էսէրի կէօրմէտիքէրինին խապէրի
նի Ուսկուզայէ կէօթիւրտիւքէրինտէ մէ վազըթան իհ
տաւ օլունան գառանգինա գալտըրըտը :

ՀԵՎ ԵՏԻՍԵԹԻ ՄԻԻԹԷՆԵՎԻԷ

ՄԻՍԵԼԻԻՐԻ ՕՍՄԵՆԻԷ • ԵՏԵՆՈՒԹԻԷՐԻՆ •
Համրին նամ պիր սընըֆը հալէա Երուսաղէմտէն 45
գաաթ ուզագ՝ էվվէլ զամանտա Սիւքէմ տէնիլէն շէհ
րին եէրինտէ ետիրան Նապլուս շէհրինտէ միւթէմէ
քիւն օլուպ, պունլարտան իքի քիշի՝ քինտի ֆաղըր
տինտաշարը իչին ագճէ տէվչիրմէք մեմուրիէթիլէ
պու եազընլարտա Եօնտռայա կէօնտերիվիշէր • Պուն
լարըն նազլի միւճիւպինճէ՝ հալէա Պարիզին տաղընըն
իւզէրինտէ պունլար գուրպան էտէրլէր իմիշ իսէ տէ՝ Պ
ւ
ւինին սիլիլէսինտէն օլան պաշ քօհէնլէրինին (քահա
նայապետլէրինին) դայէթ իսթիար վէ պիլավէլէտ օլ
տուղունտան պու էօլտիւքտէն սօնրա գուրպան էտէն
լէրի գամայըպ գուրպանլարընը տալսի թէրք էթմէք
Թէհլիքէսինտէ իմիշէր • Պունլարըն էլինտէ՝ մէշին քեա
ղտ իւզէրինէ եազըլմըշ Մովսէս մարգարէնին պէշ քի
թապընըն պիր սուրիէթի օլուպ՝ քէնտիլէրի տէրլէր ի
միշ քի, Մովսէս մարգարէնին դարընտաջը Եհարոնու
թոռնու վէ Եղիազարըն էվլատը Եպիշայինին էլ եազը
սը տըր, վէ սէնէտէ իքի տէֆա՝ իքի պէօյիք պոյ
րամլարտա մէյտանէ չըգարըրլար ըմըշ :

Համբն տենիլէն Եւհուտիւերին քր հայճա լիսա
նըմրդճա Սամարացի տենիլեր . հալէա վար օլտուղու
սահիհ . ֆաղաթ Գարիզնտէքի տաճարլարը շիմտիե
տէք շէն գալտըղը վէ գուրպանլարըն օնտա տէվամ էթ
մէսի պու կիւնէտէք իշիտիմիշ վէ տիւն այը կէզէնէ
րին րիվայէթիւերինտէ օգոււնմուշ տէյիլ իտի : Պունլար
Լշֆէնտիմիզին տիւնեայէ կէլմէսինտէն չօղ էվիլէ տին
ճէ պաղը խուսուսլարտա օլ պիր Եւհուտիւերտէն ֆարգ
լարընա նիսպէթէն՝ օնլարըա իսթի ա ժ ար . րֆա
կիպի մին օլունմուշ ուտու . վէ Գարիզնտէք տա
ճարլարըտա Երուսաղէմ տաճարընա զտ տիւլ միշ օլ
մաղըլա՝ օնտա օլան գուրպանլար գալպ սայլլարլար ըտը :
Վէ չիւնքիւ մարգարէլէրին ճիւմէսի խալիս Եւհու
տիւերտէն իտիլեր , վէ օնլարըն կիւնիւնտէ Համբն
ֆըրդասը զուհր էթմէմիշ վէ Գարիզն տաճարընա
փըլմամըլ ըտը , Քրիստոսուն տիւնեայէ թէշրիֆիլէ
տաճարըն վէ գուրպանլարըն թէրք օլունմասը խուսու
սունա սէյլէտիլէրի Համբնիւերին տաճարը վէ գուր
պանը իշիւն աննաշըլմազ . հալէա Եւհուտիւեր հէր
տաղտա պիրէր տաճար հալիսալար՝ մարգարէլէրին սէօ
ղիւ իճրա օլմատը տենէմէզ :

ՊԻԼԱՒԻԼ . Եւսմիւր շէհրին ճիվարընաա Ֆը
լօրէֆ նամ մահալտէ քեային քիմեալի եճգալէր եափը
լան ֆապրիգանըն էթրաֆընտա քէյլիւլէր պիր ֆէսատ
չոգարտըլար : Ֆապրիգատան չըգան թիւթիւն հալայէ
գարըլազ մահալուլմուղու պօղայօր տէլէրէք ֆապրի
գալլը երգմաղա չաղըրըլար ըտը : Ուսպիթ կէլիպ օլ
կիւն պունլարը կիւճպէա տաղըթտը . հաթտա քէյլիւ
լէր թաշ աթարագ պիր իքի զապիթ հարալատըլար . լա
քին ֆէսատ պաշը կէօրիւնէլէրտէն օթուղ քիշի գատար

Թութուլու պ մահպուս օլտուլար, վէ պիր քաջը տա սիւնսիւ վէ գըլըճըլա Խարալանտըլար :

Հարըվուա շէհրին եագընլարընտա ()վուա ֆապրիդասընըն ճիվարընտա տա գարաղըլ պէքէյէնլէր՝ ուսլուճա քէնտի եօլարընա կիտէն իքի տէլիգանըլ իւզէրինէ պիլա միւճիւպ աթէշ էտիպ պիրինի Խարալամալարը վէ պիրինի էօլտիւրմէլէրի՝ Վլօրէֆտէքի ֆէսաւտըն չըգտըլը կիւնէ թէսատուֆ էտէրէք՝ քէօյլիւլէր իշի ազտըրտըլար. սիլաճա տավըանտըլար. Լւրոքանըն հէր թարտիթընտա կիզլիճէ տաղըլմըշ օլան Խէքի-պլէի աջըլը միւֆսիտլէր տալիի դարըլըպ՝ ֆապրիգա երգմագ սէօզիւ ունուտուլտու. ուէրիւպլիք Խալանըն տէյերէք ասքէրին իւզէրինէ եօրիւլիւշ էթտիլէր : Պէլճիգանըն հարպիէ նազըրը քէնտի Խավէրլէրինին պիրինի հայըլճա առքէրիլէ պուսլարըն իւզէրինէ կէօնտէրտի. ասքէրի զապիթանլարընտան չօղու տա քէնտի ալալարընը տիւզիւպ աճէլէթէն օլ մահալէ կէլտիլէր :

Պէսատ թէսքին օլտու, վէ Թութուլանլարտան թասսիգ օլունտու քի իղվա տիշարտան ըմըշ : Վադա՝ պէլճիգալըլար հէր վէճհիլէ պու կիւնէտէք քէնտի փատիշահլարընտան խօշնուտ օլմալարընա պագարագ՝ քէնտի ֆէյիլէրիյլէ փատիշահլըգ ունուլինի թէրք էտիպ ճիւմճիւրիէթ ուսիլինէ մէյլ էթմէլէրի ինանըլմազ պիր շէյ իտի. անճագ ֆէսատըն իլք գապարմասընտա ասքէրին սիլաճ գուլանմասը պուսլարըլ գըզտըրմըշ վէ շիրազէտէն չըգարմըշ իքէն՝ խարիճտէն միւֆսիտլէր իջլէրինէ գարըլըպ ֆապրիգա մարագասընը ուէրիւպլիք մարագասընա չէվիւրմիշլէր : Պուճա նազարէն՝ պէօյլէ պիր ֆէսատըն Պէլճիգատա տէվամ էտէճէյի ումուլմազ. վէ տէյէպլիլէրիգ քի՝ նազըլ օլսւնանը գատար ըլան պիթէր :